

วารสารพุทธมคค์
JOURNAL OF BUDDHAMAGGA

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2564)
Vol. 6 No. 2 (July – December 2021)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำวารสารพุทธมคค์ให้เกิดขึ้นในสำนักเรียน
2. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาวารสารพุทธมคค์ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI
3. เพื่อให้มีวารสารที่ได้มาตรฐานสำหรับตีพิมพ์ผลงานของบุคลากรภายในและภายนอกสำนักเรียน

เจ้าของ

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม (RESEARCH CENTER FOR DHAMMSUKSA PHRAPARIYATTIDHAMMA OF WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL) สำนักงานวารสารพุทธมคค์ กุฏิคุณแม่ชาลิ้ง
ห้อง 305 เลขที่ 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถนนจรัญสนิทวงศ์ 71 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทร 0860864258

ที่ปรึกษา

พระเทพปัญญามุนี	เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระราชติลก, ดร.	ประธานกรรมการบริหารการศึกษา
พระศรีวินยาภรณ์, ดร.	เจ้าคณะแขวงบางพลัด
พระมหาสมาน ธมมวชิโร	อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาบุญนา จานวีโร, ผศ.ดร.	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาพรชัย สิริวิโร, ผศ.ดร.	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ	มหาวิทยาลัยสยาม
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์	กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
ดร.วิลาสินี วัฒนมงคล	ผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสงคราม

บรรณาธิการวารสาร

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

กองบรรณาธิการวารสาร

พระบุญฤทธิ์ อภิปัญโญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.มนัสวี ศรีนนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ธเนศ เกษศิลป์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.สุณี เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
พ.ต.ท.หญิง ดร.ปิยะนุช ศรีสรานุกรม	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นายครรชิต มีซ่อง	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

พระครูปลัดสุธรรม จันทมโม, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
พระมหาอดิเดช สติวโร, ดร.	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี, ดร.	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหานรินทร์ สุรปญโญ, ดร.	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระสุชุม สุขวฑฒโก, ผศ.	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศรัชัย ท้าวมิตร	พนักงานเกษียณอายุ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตน์ ปญญาภา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สุชาติ บุษย์ชญาณนท์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.ประทีป พืชมองกลาง	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน	วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ภาสิต สุขวรรณดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ผศ.ดร.ปณณพงศ์ วงศ์นาศรี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศกรราช

ผศ.ดร.บารมี อริยะเลิศเมตตา	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.ขลิท ไหลรินทร์	พนักงานเกษียณอายุ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กฤตสุขิน พลเสน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ดร.มนัสวี ศรีนนท์	สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ธเนศ เกษศิลป์	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.สุนทร ธนศิลป์พิชิต	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.พูนศักดิ์ กมล	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.เพ็ญพรรณ เพื่องฟูลอย	วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ
	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ดร.ธานี สุวรรณประทีป	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส
ดร.เมธา หริมเทพาธิป	สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ดร.ธารินี กิตติกาญจน์โสภณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ดร.ศุภตานนท์ ขอบประดิษฐ์	วิทยาลัยทองสุข
ดร.อรพรรณ สุชาติกุลวิทย์	นักวิชาการอิสระ ด้านศาสนาและปรัชญา
ดร.สมเจต หลวงกัน	ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
ดร.กัญญภาวัก แม็กกี้	ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
ดร.บัวบุษรา อัครศุติพงศ์	ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม

ฝ่ายจัดรูปเล่ม/สมาชิกวารสาร

นายอริย์ธัช เลิศอมรไชยกิจ	นางคมนนภัค กฤดากร ณ อยุธยา
นางสาวพรทิพย์ พุทธิกิตติวงศ์	นางสาวณัฐปรียา วิจิตรฐะพันธุ์

พิมพ์ที่

จี คลาส (G CLASS) เลขที่ 26/19 ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170
โทร 028892223 โทรสาร 028893204 อีเมลล์ g_class@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารพุทธมัตถ์ ฉบับที่ 2 ปีที่ 6 พ.ศ. 2564 นี้ ยังคงมีเข้มข้นด้วยเนื้อหาสาระจากบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความวิจารณ์หนังสือ ที่มาจากนักวิชาการหลากหลายสถาบัน แม้กระนั้นทางกองบรรณาธิการก็ยังให้ความสำคัญกับมาตรฐานคุณภาพวารสารวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI เช่นเดิม ดังนั้น หากผู้ใดประสงค์จะส่งบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารพุทธมัตถ์ ทางกองบรรณาธิการก็ยินดีรับพิมพ์ให้ โดยอยู่ในเงื่อนไขที่ไม่ละเมิดจริยธรรมการตีพิมพ์และมีคุณภาพทั้งในเชิงเนื้อหาและรูปแบบ

วารสารพุทธมัตถ์ฉบับนี้ได้นำเสนอผลงานของนักวิชาการจากสถาบันต่างๆ ที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการจัดการการดูแลตนเองสำหรับพระภิกษุที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (The Self-Care Management Model for Monks Receiving Hemodialysis) โดย สกุน พานิช เจริญนาน บุญทิพย์ สิริธรังสี จอนพะจง เพ็งจาด และรัชณี นามจันทรา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการวิจัย พบว่า 1) พระภิกษุมีความรู้และสามารถจัดการการดูแลตนเองได้ตามหลักพระธรรมวินัย โดยมีผู้ดูแลให้การสนับสนุน และ 2) รูปแบบการจัดการการดูแลตนเองสำหรับพระภิกษุที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การได้รับความรู้การจัดการการดูแลตนเองจากแพทย์และพยาบาล (2) การเรียนรู้การจัดการการดูแลตนเองจากประสบการณ์ของตนเอง (3) การสนับสนุนการจัดการการดูแลตนเองจากผู้ดูแล และ (4) การจัดการการดูแลตนเองของพระภิกษุที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ประกอบด้วย 7-องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การเรียนรู้การเลือกอาหารและผลไม้ (2) การควบคุมปริมาณน้ำต่อวัน (3) การเรียนรู้วิธีการป้องกันภาวะแทรกซ้อน (4) การดูแลหลอดเลือดฟอกไตให้มีประสิทธิภาพในการฟอกเลือด (5) การบริหารร่างกายให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย (6) การจัดการการดูแลตนเองตามธรรมวินัย (7) การมาฟอกเลือดสม่ำเสมอ ซึ่งรูปแบบการจัดการการดูแลตนเองนี้สามารถนำไปใช้ในการจัดการการดูแลตนเองของพระภิกษุรูปอื่นที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมได้ แต่ควรคำนึงถึงความแตกต่างและความเหมาะสมกับพระภิกษุแต่ละรูป

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลขาว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (Job motivation of personnel in the Department of Education, Religion and Culture of Nursery at Khwao Subdistrict Municipality, Selaphum District, Roi Et Province) โดย วิชาญ เจริญวิไลรัตน์ วิทยาลัยทองสุข ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลขาว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์กับผู้บริหาร อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือนโยบายและการบริหารงาน และน้อยที่สุด ความมั่นคงในงาน

3. วัฒนธรรมไทย-จีนกับการบูรณาการเพื่อจัดการเรียนการสอน ศูนย์ไร่เชิงวิทยาลัยทองสุข (Thai-Chinese culture and integration for educational management in Raikhig Center, Thong Sook College) โดย ปิ่นปิ่นท์ บุตรม้น มนัญญา สำเภทิพย์ และกรเอก บุตรม้น วิทยาลัยทองสุข ผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสอดแทรกวัฒนธรรมจีน นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เห็นว่าอาจารย์สอนโดยมีการบูรณาการวัฒนธรรมจีนในการเรียนการสอนทำให้เกิดความเข้าใจเป็นอย่างมาก นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจในวัฒนธรรมทั้ง ไทยและจีน มีความสนุกสนานในการเรียน

4. การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์แบบผสมผสานตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย (Development of Blended e-Learning Courseware in Flipped Classroom to encourage Self-directed Learning for Bachelor's Degree Private Higher Education Institutions in Thailand) โดย อชิตพล มีมัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ผลการศึกษา พบว่า 1) อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งได้เท่ากับ 81.17/83.67 2) คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย จากการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับสูง ($= 4.27$, $S.D.= 0.43$) โดยนักศึกษามีการเรียนรู้ในอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์อย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้นในการหาข้อมูลในอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์เมื่อมีข้อสงสัย มีความรู้สึกสนุกในการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์และสามารถค้นหาความรู้ด้วยตนเอง

5. การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านโคก อำเภอสวรรคคูลา จังหวัดหนองบัวลำภู (IMPLEMENTATION ON PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY FOR PEOPLE OF BANKOK SUB-DISTRICT MUNICIPALITY IN SUWANNAKHUHA DISTRICT NONGBUA LAMPHU PROVINCE) โดย จิระนันท์ พันธุ์โพธิ์ และชาญยุทธ หาญชนะ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ผลจากการวิจัย พบว่า การศึกษาผลการวิจัยพบการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของประชาชนว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.36$, $S.D.=0.45$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ($\bar{X}=4.27$, $S.D.=0.46$) รองลงมา คือด้านความมีเหตุผล ($\bar{X}=3.69$, $S.D.=0.53$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ($\bar{X}=3.13$, $S.D.=0.44$) ผลการเปรียบเทียบการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของประชาชนของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของประชาชนด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไปใช้ไม่แตกต่างกันและพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของประชาชน สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้ ด้านความพอประมาณ ควรดำเนินชีวิตโดยยึดหลักสายกลาง พึ่งตนเองเป็นหลัก ควรลดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ใช้เงินเฉพาะในสิ่งจำเป็น ไม่ก่อหนี้โดยไม่จำเป็น และควรจัดทำบัญชีครัวเรือนและเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้ในยามจำเป็น ด้านความมีเหตุผล ใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาด้วยความรอบคอบ ใช้เงินอย่างมีเหตุผล คำนวณและมีความจำเป็น และใจกว้าง หนักแน่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หลีกเลี่ยงอบายมุขทั้งปวง โดยหัวหน้าครัวเรือนเป็นแบบอย่างที่ดี ปลูกฝังความคิดเรื่องความขยัน อดทน และอดออมให้แก่สมาชิกในครัวเรือน ปลูกฝังวินัยในตนเองให้แก่สมาชิกในครัวเรือน ด้านเงื่อนไขความรู้ นำความรู้ใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพมาใช้ ศึกษาหาความรู้การดำเนินชีวิตแบบพอเพียงเพิ่มเติม อยู่เสมอและเข้าอบรมและศึกษาดูงานอยู่เสมอ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์ สุจริต ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันแบบตอสู้กันอย่างรุนแรง และปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ถูกกฎหมาย ประพฤติตนตามหลักศาสนา

6. การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ (THE APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO DEVELOP POLITICAL ETHICS OF THE POLITICAL LEADERS IN CHAIYAPHUM PROVINCE) โดย พระมหานรินทร์ สุรบุญโญ (เอมพันธ์) หลักสูตรปริญาปรัชญาคุณูปบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพทั่วไปของจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิที่มีความสำคัญ ได้แก่ 1) ยึดมั่นในสถาบันหลักอันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยการรู้คุณค่าของสถาบันหลัก การเข้าร่วมในงานรัฐพิธีเนื่องในวโรกาสสำคัญ การน้อมนำเอาแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางศาสนา การแสดงความเคารพสถาบันโดยการติดธงชาติ และธงตราสัญลักษณ์บริเวณหน้าบ้าน 2) ซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตสำนึกที่ดีในการรับผิดชอบหน้าที่ โดยการเข้าร่วมประชุมสภาเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามข้อบัญญัติงบประมาณ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิต และมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง 3) กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม โดยการติดตามโครงการพัฒนาที่ได้ใช้จ่ายงบประมาณ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามแผนการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้ทันต่อสถานการณ์ กล้าตัดสินใจ และรู้คุณค่าของเวลา 4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ โดยการเข้าร่วมประชุมในการจัดเวทีประชุมประชาคม การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชน เช่น การปลูกต้นไม้ในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ การทำความสะอาดรอบบริเวณหมู่บ้าน และชุมชน การคัดแยกขยะเพื่อลดปริมาณขยะในชุมชน 5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยการติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนการพัฒนา และการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามข้อบัญญัติงบประมาณหรือไม่โดยมุ่งผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ การมีเหตุผล และส่งเสริมสนับสนุนการใช้เหตุผลในการบริหารงาน 6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ โดยการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ระเบียบกติกามารยาทของสังคม การเห็นชอบในการใช้จ่ายงบประมาณครอบคลุมในทุกพื้นที่ ไม่ดูแลเฉพาะในพื้นที่ของตน และ 7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี และรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ โดยการเป็นผู้นำที่ประพฤติตนอยู่ในจริยธรรมเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนในที่สาธารณะ การแต่งกายสุภาพ สนับสนุนและส่งเสริมสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น 2. มาตรฐานจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$, S.D.=0.72) 3. การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$, S.D.=0.71)

7. กระบวนทัศน์การพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตร์ที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยยุคดิจิทัล (The development of the desired political science curriculum Paradigm in the context of digital society in Thailand) โดย สุกิจ ชัยมุสิก เสนีย์ คำสุข และอารดา ฉิมมากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ทันสมัย และสามารถให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้จากระบบออนไลน์ หรือมีหลักสูตรใหม่ที่มีกระบวนการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรให้กับผู้ที่มีความต้องการเรียนทางไกล และเมื่อศึกษาจบแล้วสามารถตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ ตลอดจนการประกอบอาชีพที่มีบทบาทในฐานะผู้นำชุมชน หรือผู้นำองค์กรได้อย่างแท้จริง 2. ด้านการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร มีข้อค้นพบว่า ต้องปรับโครงสร้างของหลักสูตร ทั้งจำนวนหน่วยกิตเนื้อหาสาระ และรายวิชาให้เหมาะสมกับยุคสมัย เน้นการศึกษา ค้นคว้าให้เกิดองค์ความรู้ด้านการปกครองที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์หลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ากับหลักการทางการเมืองการปกครองใช้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการปกครองเมื่อเรียนจบไปแล้ว 3. ด้านการพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตร มีข้อค้นพบว่า เนื้อหาสาระของหลักสูตรต้องมี

เนื้อหาสาระที่ครอบคลุมความคิด ความต้องการของสังคมดิจิทัล ตอบโจทย์วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานได้ ส่งเสริมพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะการเรียนรู้ การคิดอย่างมีระบบ รู้จักวิเคราะห์ เปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนผู้เรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้และการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. ด้านการพัฒนาศักยภาพการสมัยใหม่ ๆ มีข้อค้นพบว่า หลักสูตรต้องมีเนื้อหาสาระรายวิชาที่ผสมผสานหลาย ๆ ศาสตร์ เพื่อให้เป็นหลักวิชาการแบบสหวิทยาการสมัยใหม่ ที่สอดคล้องกับศาสตร์วิชาการทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่เข้ากับยุคสังคมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. การพัฒนากิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างสมรรถนะจิตใจและทางกายของโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (THE DEVELOPMENT OF RECREATIONAL ACTIVITIES TO BUILD MENTAL AND PHYSICAL ABILITIES OF THE ELDERLY SCHOOL IN NORTHEASTERN REGION) โดย บรรจง ลาวัณสี พระครูชัยรัตนกร สุเทพ เมย์ไธสง จิราภรณ์ ผันสว่าง อติศักดิ์ ทุมอนันต์ และฉัตรชัย ชมชาวี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผลการวิจัย 1. ระดับสมรรถนะทางจิตใจและทางกายของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุจำแนกตามโรคประจำตัว ส่วนใหญ่คือ มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 54.67 จำแนกตามโรคกระดูกและข้อ ส่วนใหญ่ คือ ข้อเข่า คิดเป็นร้อยละ 12.67 จำแนกตามการใช้ยา ส่วนใหญ่ คือ แพทย์สั่งคิดเป็นร้อยละ 39.33 จำแนกตามพฤติกรรมสุขภาพ ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 86.44 และไม่ดื่มแอลกอฮอล์ คิดเป็นร้อยละ 82.67 จำแนกตามการออกกำลังกายใน 6 เดือนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ คือ ออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 84.00 จำแนกตามการออกกำลังกายเป็นประจำ ส่วนใหญ่ คือ ออกกำลังกายทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 37.11 2. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางจิตใจและทางกายของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุได้แก่ กิจกรรมการเดินจงกรม และกิจกรรมรำไม้พลองแบบประยุกต์ 3. ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางจิตใจและทางกายของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= .50)

9. วัฏสงสารในพระพุทธศาสนamahayanกับการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน (Vāttā sōngsāān in Mahayana with Practice in Daily Life) โดย ภัสสรรัชต์ ฤกษ์ธเนสมิ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า วัฏสงสารในพระพุทธศาสนamahayanนั้น กล่าวถึง สิ่งมีชีวิตโดยเฉพาอย่างยิ่งมนุษย์เวียนตายเวียนเกิด คือเกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิดใหม่ แล้วตายอีก แล้วเกิดใหม่อีก วนเวียนอยู่อย่างนี้ไม่มีวันจบสิ้น นี่คือการท่องเที่ยวไปเป็นวงกลม ปรากฏในพระสูตรวัชรปรัชญาปารมิตา โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติตนเพื่อให้หลุดพ้นวงกลมของวัฏสงสาร การพัฒนาทางลักษณะจิตใจของพระโพธิสัตว์ที่ค่อยๆเปลี่ยนแปลงไปเพราะธรรมะที่บำเพ็ญควบคู่กันไปเสมอ ลักษณะของภูมิจึงคล้ายกับการอยู่ในสภาพใดสภาพหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “วิหาร” และคล้ายกับทางบำเพ็ญธรรมะในพุทธศาสนamahayanที่เรียกว่า “มรรคา” หรือหนทางแห่งมรรค เป็นที่ชำระจิตใจตนเองจนได้บรรลุความหลุดพ้น ส่วนการปฏิบัติธรรม คือการเมตตาต่อผู้อื่นก็เช่นกัน ให้ผลดีต่อคุณภาพชีวิตอย่างยิ่ง เพราะหมายถึงการจัดความโกรธและความพยาบาทออกจากจิตใจ ช่วยบรรเทาความเครียด และมีชีวิตอย่างผาสุก ผลลัพธ์คือบุคลิกภาพอันสงบเยือกเย็นของผู้มีคุณธรรมข้อนี้ แต่มหายานได้ทำให้คุณธรรมข้อนี้มีลักษณะทางสังคมด้วยหลักมหายานได้ ฉะนั้น หลักการมีธรรมของพระโพธิสัตว์จึงเป็นหลักเชื่อมวิถีชีวิตแบบฆราวาส และแบบบรรพชิตเข้าด้วยกัน และทำให้พระพุทธศาสนาไม่เพียงเป็นกิจกรรมของบรรพชิตแต่อย่างเดียว แต่เป็นของฆราวาสด้วย ตัวอย่างนี้สามารถหาได้จากมหายานในจีน เกาหลี ญี่ปุ่น และไต้หวันในปัจจุบัน หรือในประเทศไทย เช่นกิจกรรมขององค์กรการกุศลของชาวไทยเชื้อสายจีน เช่นมูลนิธิร่วมกตัญญูและป่อเต็กตึ๊ง

10. การพัฒนาหลักสูตรและการผลิตสื่อการเรียนการสอนธรรมศึกษา สำหรับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป (The Curriculum Development and the Learning and Teaching Media Production of Dhamma Scholar Householders for Tertiary Students and General People) โดย พระครูสุวัฒนธรรมาภรณ์ (ภัทร เสนววรรณกุล) พระจักรพรรค์ จกภทโท ครรชิต มีช่อง และแมนมิตร อาจหาญ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนธรรมศึกษาชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป โดยภาพรวมทั้ง 3 ชั้น มีประสิทธิภาพ 84.73/85.80 แสดงว่าหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนธรรมศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนธรรมศึกษา ชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก หลังการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไปโดยภาพรวม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

11. การพัฒนาหลักสูตรและการผลิตสื่อการเรียนการสอนธรรมศึกษา สำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษา (The Curriculum Development and the Production of Learning and Teaching Media for Dhamma Scholar Householders in Primary Education) โดย พระมหาสมศักดิ์ ธนปญโญ พระครูปลัดประพันธ์ สุรกรโร พระบุญฤทธิ์ อภิปญโญ พระบุญส่ง อโนมปญโญ พระมหาเอกสิทธิ์ อคคปญโญ พระวรวิทย์ วชิรปญโญ สมชัย ศรีนอก และนุชรี บุญศรีงาม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนธรรมศึกษา ชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพ 84.73/85.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ 2. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก ที่เรียนด้วยหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนธรรมศึกษาที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรธรรมศึกษา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยการใช้ภาษาอธิบายเนื้อหาให้เข้าใจง่าย นักเรียนสามารถอ่านแล้วเข้าใจเองได้ แล้วดำเนินการสร้างสื่อดิจิทัล ชุดแบบฝึกหัด และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนทั้ง 3 ชั้น

12. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านผือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี (PARTICIPATION IN ACTIVITIES OF PEOPLE IN BAN PHUE MUNICIPALITY BAN PHUE DISTRICT UDON THANI PROVINCE) โดย นราศักดิ์ ทองเกตุ และโกศล สอดส่อง วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านผือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.95$, S.D.= 0.33) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.37) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.45$, S.D.= 0.84) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านผือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่าไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านผือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ การปรับนโยบายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคม ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน

13. คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม (QUALITY SERVICE OF LAND OFFICE NAKHON PHANOM PROVINCIAL) โดย วิลาสิณี เจริญ และโกศล สอดส่อง วิทยาลัยพณิชยการ บัณฑิต ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีคุณภาพในการให้บริการในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรที่ให้บริการ ($\bar{X} = 4.39$) ด้านการจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.38$) และด้านช่องทางการให้บริการ ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่าไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม ได้แก่ 1) ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความรวดเร็วทันต่อกำหนดเวลาพร้อมทั้งแจ้งให้ผู้รับบริการทราบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนและระยะเวลาในการให้บริการ 2) ควรจัดเจ้าหน้าที่บริการตอบคำถามหรือให้คำปรึกษาไว้โดยเฉพาะเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนและออกหน่วยบริการให้คำปรึกษาในพื้นที่ 3) เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ให้บริการควรมีระบบสำรองการทำงานกรณีไฟฟ้าดับ 4) ควรปรับปรุงด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำประชาชน และที่จอดรถ

14. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลางปริมณฑล (The Development of Cultural Tourist Site in the Periphery Central Region) โดย พระมหาบุญไทย ปุณณมโน (ดัววงศ์) พระสุทธิสารเมธี บุญร่วม คำเมืองแสน และกฤตสุชิน พลแสน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพและปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลางปริมณฑล พอสรุปได้ดังต่อไปนี้ 1) สภาพของแหล่งท่องเที่ยว^{๓๓} การดูแลรักษา ขาดการฟื้นฟู ปลอมให้เสื่อมโทรมไปตามสภาพ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะเป็นคนในท้องถิ่น จะมาในเวลาที่มีงานเทศกาล อีกปัญหาหนึ่งที่มีมักจะประสบในลักษณะเดียวกันคือ ด้านการจัดการเรื่องขยะซึ่งแต่ละแห่งเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว มักจะทิ้งขยะไว้ให้เป็นปัญหาของชุมชน 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว บางแห่งไม่ค่อยสะดวกเพราะอยู่ห่างไกลจากชุมชน การเดินทางลำบาก 3) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลางปริมณฑล บางแห่งไม่ค่อยมีความน่าสนใจมากนัก นอกจากจะมีงานเทศกาล พongan สิ้นสุดก็ไม่มีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไป 4) สิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลางปริมณฑลมีน้อยมากส่วนมากจะเป็นเรื่องของผลประโยชน์ทางการค้า ที่พิกัดมีน้อย แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มักจะเน้นที่การเดินทางไปกลับในวันเดียว สรุปสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลางปริมณฑล คือ ขาดการดูแลรักษา ขาดการฟื้นฟู การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่ค่อยสะดวก สิ่งดึงดูดความสนใจยังมีน้อย 2. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลางปริมณฑล เป็นการสังเคราะห์จากเอกสาร การลงพื้นที่และการสัมภาษณ์เชิงลึก จึงได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือ “LAMIC : MODEL” มีที่มาและคำอธิบายดังต่อไปนี้ 1. L มาจากคำว่า Gracefulness Location สถานที่ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องมีความสะอาดเรียบร้อยมีความเหมาะสม มีความงดงาม และต้องถูกกาลเทศะตามสมควรแก่สถานที่นั้นๆ 2. A มาจากคำว่า Picturesque Attraction สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องมีความน่าดูน่าศึกษาค้นหา มีความสละสลวยสวยงามน่าเพลิดเพลิน 3. M มาจากคำว่า Good Governance Management การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล 4. I มาจากคำว่า Sustainable Impression หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องสร้างความประทับใจ สร้างความซาบซึ้ง ความตรึงใจให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว

อย่างยั่งยืน 5. C มาจากคำว่า Cultural Heritage หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ต้องได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนและของประเทศในโอกาสต่อไป

15. สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานแผนการต่างประเทศแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (OFFICIALS COMPETENCY IN DEPARTMENT OF FOREIGN AFFAIRS, LUANG PRABANG PROVINCE, LAO PDR) โดย พอนไซ กุลละวง และชาญุทธ หาญชนะ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ผลการศึกษา พบว่า ระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงาน แผนการต่างประเทศแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.85$, $\sigma = 0.37$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคลากร ($\mu = 4.57$, $\sigma = 0.65$) รองลงมาคือด้านแรงจูงใจในการทำงาน ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.52$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านทักษะ ($\mu = 3.13$, $\sigma = 0.60$) การเปรียบเทียบระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานแผนการต่างประเทศแขวงหลวงพระบาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงาน แผนการต่างประเทศแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ 1. ควรจัดให้มีการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้นก่อนเข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่ และ 2. ควรจัดให้มีการเพิ่มทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานให้มีความรวดเร็วและถูกต้อง

16. คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานแผนการต่างประเทศ แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (QUALITY OF WORKING LIFE OF OFFICIALS IN DEPARTMENT OF FOREIGN AFFAIRS, LUANG PRABANG PROVINCE, LAO PDR) โดย สอนไซ บุญมีชัย และโกศล สอดส่อง วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานแผนการต่างประเทศแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.60$, S.D.= 0.40) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านภาวะอิสระในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.33) รองลงมาคือด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.68$, S.D.= 0.67) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความก้าวหน้า ($\bar{X} = 3.31$, S.D.= 0.85) การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานแผนการต่างประเทศ แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่า อายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้ต่อเดือน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานแผนการต่างประเทศ แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ ในการพิจารณาตำแหน่งควรใช้ความสามารถและผลงานของพนักงานเป็นเกณฑ์หลักสำหรับการตัดสินใจ และองค์กรควรมีการสนับสนุนให้พนักงานทุกคน ทุกตำแหน่ง มีโอกาสได้ทุนเพื่อไปศึกษาต่ออย่างระดับที่สูงขึ้นตามความต้องการของพนักงานอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกันทั้งองค์การ

17. กลยุทธ์การสร้างเสริมจิตสาธารณะของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (The Strategies to Enhancing Public Mind for Primary Schools In Eastern Economic Corridor) โดย นิชชา สิทธิมาลิก เกรียงไกร สัจจะฤทธิ์ และชารี มณีศรี มหาวิทยาลัยศรีปทุม ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์การสร้างเสริมจิตสาธารณะของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์หลัก และกลยุทธ์รอง มี 4 กลยุทธ์

ภายใต้กลยุทธ์หลักแต่ละกลยุทธ์หลัก ดังนี้ 1) กลยุทธ์หลัก บริหารเข้มแข็ง เพื่อจิตสาธารณะนักเรียนเพิ่มพูน กลยุทธ์รอง คือ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะและ คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) กลยุทธ์หลัก สร้างเครือข่ายจิตสาธารณะ กลยุทธ์รองคือ ขยายโอกาสการเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนและ สร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการมีจิตสาธารณะ

18. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา (Participation of People in Development of Ban Krot Sub-district Municipality Organization, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province) โดย โกศล สอดส่อง วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต ผลจากการศึกษา พบว่า 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเทศบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานในเทศบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 รองลงมาการมีส่วนร่วมของประชาชนค่าเฉลี่ย 4.15 การจัดหารายได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 การพัฒนาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ย 3.94 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเทศบาล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเทศบาลที่ไม่แตกต่างกัน คือไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

19. การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลลำเภาล้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Application of Sufficiency Economy Philosophy in People's Daily Life Samphao Lom Subdistrict, Phra Nakhon Si Ayutthaya District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province) โดย โกศล สอดส่อง วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต ผล การศึกษา พบว่า 1. ระดับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันโดยรวมทุกด้าน อยู่ใน ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความมีเหตุผลค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด 4.74 รองลงมาด้านความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ย 4.67 ตามด้วยด้านเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.63 และ ด้านการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมีค่าเฉลี่ย 4.63 2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ในชีวิตประจำวัน พบว่าประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีการ ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนประชาชนที่มี อายุ สถานภาพ และรายได้ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน ชีวิตประจำวัน ไม่แตกต่างกัน

20. ศึกษาวิเคราะห์คำสอนเรื่องไตรลักษณ์ในอนัตตลักขณสูตร (AN ANALYTICAL STUDY ON THE DOCTRINE OF THE THREE CHARACTERISTICS IN ANATTALAKKHANA SUTTA) โดย พระมหาภาณุภูมิ ภาทเมธี (สันหลง) พระราชปริยัติมุนี พระมหาดิเดช สติวโร และสุเทพ พรหมเลิศ คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า กฎเกณฑ์ของไตรลักษณ์นั้น เป็นหลักการ สำคัญในทางพระพุทธศาสนา มีปรากฏอยู่ในหลายพระสูตรซึ่งมีความหมายที่กว้างและแตกต่างกัน ด้วยเหตุการณ์และสถานการณ์ที่ต่างกัน เช่น อนัตตลักขณสูตร ัมมจักกัปปวัตตนสูตร อุปปาทาสสูตร จุฬสังก กสูตร อานันทสูตร อนิจจสูตร ทุกขสูตร อนัตตสูตร และอนิจจตากถา ซึ่งพระสูตรเหล่านี้ กล่าวถึงความเป็นจริง ของสังขารอันได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่ตั้งอยู่ในกฎเกณฑ์ของไตรลักษณ์คือ ความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ และความไม่มีตัวตน เมื่อก้าวโดยภาพรวมแล้ว พระสูตรทั้งหมดต้องการสื่อให้เห็นถึงความเป็นจริงของสังขารขั้นที่ต่อเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ ซึ่งบุคคลพึงนำมาพิจารณาให้เห็นตามความเป็นจริงเพื่อ ละความยึดมั่นถือมั่นแล้วจะบรรลุเป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา คือความหมดสิ้นจากกิเลสทั้งปวง

21. วิเคราะห์พุทธกรรมในคัมภีร์วิมานวัตถุ (ANALYTICAL OF GOOD-KARMA IN VIMANAVATTHU)

โดย สิริธัมมสังฆมนตรี และพระมหาดิเรก สติวโร คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปผล การศึกษามีดังนี้ “ดินแดนชั้นวิมาน” กล่าวถึง ดินแดนเป็นที่อยู่ที่ตั้งของหมู่เหล่าเทวดา ซึ่งถือว่า เป็นสถานที่อันประเสริฐ วิมานเหล่านั้นมีรัศมีรุ่งเรืองด้วยรัศมีต่าง ๆ พร้อมด้วยสีและทรวดทรงอันงดงาม ทั้งมีขนาดพิเศษ คือ 1 โยชน์บ้าง 2 โยชน์บ้าง 12 โยชน์บ้าง มากกว่า 12 โยชน์บ้าง เรียกว่า ดินแดนชั้นวิมานมีความพร้อมพร้อมด้วยความงดงามและนับโดยวิธีพิเศษความแตกต่างของวิมานเหล่านั้น บ้างก็เป็นวิมานทองคำ เป็นวิมานเงินวิมานแก้วผลึก วิมานแก้วมณี วิมานแก้วไพฑูริย์ ทั้งมีขนาดต่างกัน คือ วัดโดยรอบ 1 โยชน์ 2 โยชน์ 12 โยชน์ มีความงามเป็นเลิศ และที่เลอเลิศเพียบพร้อมไปด้วยกามคุณ 5 คือ รูปเสียง กลิ่น รส สัมผัส อันน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เป็นโลกที่เพียบพร้อมด้วยสิ่งที่ดี เป็นเขตแดนของเหล่าเทวดา 105 ดังนั้น สวรรค์จึงเป็นเขตแดนที่อยู่ร่วมกันของเหล่าเทวดา ที่อุบัติขึ้นด้วยอำนาจผลบุญกุศลกรรมการทำความดีของหมู่เหล่าเทวดาและตัวของมนุษย์ก็เปรียบเสมือนดินแดนวิมานชั้นเดียวกัน เพราะจะต้องมีคุณธรรมอยู่ระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกันด้วย ทั้งนี้ วิมานอาจบังเกิดก่อนก็ได้ หรือเกิดเมื่อเจ้าของตายไปแล้ว วิมานจะหายไปเมื่อเจ้าของจุติ การที่มนุษย์แสดงออกในประเด็น “ค่าและความจำเป็นที่ต้องมีศีลธรรม” หมายถึง ทุนความ ตำรวก ผู้พิพากษาขาดศีลธรรม แล้วสังคมจะเป็นอย่างไร ความไม่ปกติของบ้านเมือง หรือสังคมย่อมเกิดจากการขาดศีลธรรม แต่ส่วนใหญ่หันไปโทษอย่างอื่น โทษเศรษฐกิจบ้าง การเมืองบ้าง แต่ไม่มองว่าต้นเหตุแท้จริงคือการขาดศีลธรรม แม้แต่คำว่า ศีลธรรมก็ยังเข้าใจไม่ตรงกันว่ามันคืออะไร เรื่องนี้จึงสับสนไปหมด โดยให้ยึดความหมาย ตามภาษาบาลีเป็นการดีที่สุด โดยคำว่า สี-ละ แปลว่า ปกติ ดังนั้นการทำให้บ้านเมือง สังคม และชีวิตมีความปกติ จึงเป็นการรักษาระบบศีลธรรมเอาไว้โดยตรง ในชีวิตคนเรานั้น ความปกติมี 2 ความหมายคือ การทำให้ชีวิตเป็นปกติตามธรรมชาติ คือการรักษาร่างกายให้ปกติ เช่น การกิน ยืน เดิน นอน นี้อย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งคือ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อรักษาความปกติของสังคมเอาไว้ อย่างไรก็ตามแม้ศีลธรรมจะเป็นหน้าที่ตามกฎธรรมชาติ แต่สังคมให้ค่าหรือคุณค่าต่อสิ่งนี้น้อยมาก แล้วไปกำหนดคุณค่าให้กับสิ่งอื่นอย่างสูงส่ง ด้วยเหตุนี้กฎธรรมชาติในหนังสือดังกล่าว ยังต้องคงเดิมไว้เสมอ เนื้อหาดังกล่าวจึงข้ามกาลเวลาได้ เพราะเวลาไหนๆ มนุษย์ก็มีปัญหา คือมีปัญหาว่ชีวิตคืออะไร การไม่เข้าใจว่าชีวิตคืออะไร เป็นต้นเหตุของปัญหาต่างๆรวมทั้งปัญหาการเมืองด้วย นี่คือลักษณะเด่นของหนังสือที่เป็นบทบรรยายธรรมของท่าน คืออ้างอิงได้โดยไม่มีขอบเขตของเวลา ดังนั้นตราบใดที่มนุษย์ยังมีความเห็นแก่ตัว และความรู้สึกดังกล่าวนี้กำลังสร้างปัญหาให้กับสังคม หนังสือเล่มนี้สามารถหยิบมาอ่านทบทวนได้ตลอดเวลา เพราะเนื้อหาได้ชี้ไปที่ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์โดยตรง โดยขอรับรองให้เปลี่ยนไปเห็นแก่สังคมเสียบ้าง ไม่นั่นจะเดือดร้อนกันไปทั้งหมดเพราะเราอยู่ในโลกใบเดียวกัน ดังนั้น การวิเคราะห์พุทธกรรมที่ปรากฏในคัมภีร์วิมานวัตถุ หมายถึง การรักษาศีล การทาน การปฏิบัติธรรมของเทวดาในชั้นวิมานวัตถุทั้ง 85 วิมาน แต่หากนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของพุทธชนอย่างชาวพุทธศาสนิกชน ก็อาจจะเป็นหลักการปฏิบัติตนเองในการทำงาน การรักษาศีล การปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาต่อไป

22. หลักธรรมเพื่อการเยียวยาจิตใจต่อภาวะซึมเศร้าในสังคมปัจจุบัน (Dhamma Principles for Mind's Remedy towards Depression in the Current's Society)

โดย จันทิมา แสงแพร คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระครูปลัดสุวัฒน สุทนต์โน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดไชยชุมพลชนะสงคราม สรุปว่า หลักธรรมเพื่อการเยียวยาจิตใจต่อภาวะซึมเศร้าในสังคมปัจจุบัน อันมีสาเหตุตามนัยทางพระพุทธศาสนาจาก นิวรณ์ 5 ได้แก่ กามฉันท์ พยาบาท ถีนมิทธะ อุทธัจจะกุกกุจจะ และ วิจิกิฉา การศึกษาครั้งนี้จึงได้นำเสนอการประยุกต์หลักธรรมที่มีผลให้เกิดประโยชน์ต่อการเยียวยาหรือบำบัดทั้งยังป้องกันการเกิดภาวะซึมเศร้า 4 ประการ ได้แก่ การประยุกต์

(1) หลักธรรมการเจริญกรรมฐาน (2) หลักไตรลักษณ์ (3) หลักการปรโตโฆสะ และ (4) หลักการเจริญสติ หลักธรรมหลักปฏิบัติทั้ง 4 นี้เป็นอุปการะอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาภาวะซึมเศร้าในโลกปัจจุบัน ทั้งแก่ผู้ป่วยโดยตรง และแก่พุทธศาสนิกชนที่สนใจให้เกิดองค์ความรู้อย่างลึกซึ้งในการประยุกต์และปฏิบัติตามหลักธรรม

23. ศึกษาวิเคราะห์การปกครองตามหลักอปริหานิยธรรมกับการสร้างความสามัคคีปรองดอง (Study and analyze the principles of governance according to the principles of ethics and the creation of unity) โดย พระศตวรรษ กิตติปาโล (บุญกมล) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย สรุปว่า ในส่วนของหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการนั้น คือหลักธรรมสำหรับใช้ในการปกครอง เพื่อป้องกันมิให้การบริหารหมู่คณะเสื่อมถอย แต่กลับเสริมให้เจริญรุ่งเรือง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งหมู่ชนและผู้บริหารบ้านเมือง และพระภิกษุสงฆ์ในยุคของการแข่งขันกันสูงภายใต้กระแสทุนนิยมและการให้ความสำคัญในด้านวัตถุนิยมที่มากมายนั้น สังคมไทยกลับมีปัญหาความขัดแย้งขาดความสามัคคี อปริหานิยธรรมคือหลักธรรมในทางพุทธศาสนาที่จำเป็นและเป็นความหวังที่จะนำพาให้บ้านเมืองในยุคนี้มีความเจริญต่อไป การแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายแม้จะมีความเห็นต่างของแต่ละฝ่าย เพราะต่างก็มีเหตุผล แต่ก็มิได้หมายความว่า เหตุผลที่ต่างกันของอีกฝ่ายไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้ ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างก็พยายามหาเหตุผลที่ดีของแต่ละฝ่ายมาสนับสนุนฝ่ายตน เพื่อให้อีกฝ่ายเกิดการยอมรับในความคิดของตนและสามารถที่จะอยู่ร่วมกันโดยไม่เกิดข้อขัดแย้ง ดังนั้นหลักอปริหานิยธรรม 7 สามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในยุคสมัยปัจจุบันนี้ น่าจะเป็นวิธีการเพื่อหาทางออกที่ดีในสังคมไทยที่มีสถาบันหลักคือ พระพุทธศาสนาเพื่อนำมาเป็นตัวช่วยในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคมให้เกิดสันติสุขและลดปัญหาข้อขัดแย้ง ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่ายที่สุดเกิดความสามัคคีปรองดอง

24. ผู้ประกอบการค้าอัญมณีตามหลักปาปนิกรรม (Jewellery Entrepreneurs of Thailand according to Pāpaṇika-dhamma) โดย วรธนทิพา สังขสูตร และพระมหาดิเดช สติวโร (สุวัฒน์นวัต) คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย สรุปว่า หลักปาปนิกรรม 3 ได้แก่ 1) จักขุมา (มีสายตาดี เพื่อคอยตรวจสอบอัญมณีให้ดีอยู่เสมอ) 2) วิรูโร (รู้แหล่งซื้อขายอัญมณีในราคาที่ถูกและเข้าใจกลไกตลาดการค้าอัญมณีเป็นอย่างดี) และ 3) นิสสยสัมปันโน (มีความพร้อมด้านทุนทรัพย์และหาแหล่งทุนได้ง่าย) สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาให้แก่ผู้ประกอบการค้าอัญมณีได้ 6 ประการ ดังนี้ 1) สภาพเศรษฐกิจและการเมือง ผู้ค้าอัญมณีต้องคอยสอดส่องรู้ความเคลื่อนไหวจากข่าวสารของรัฐบาลเพื่อเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการลงทุนและการหาลูกค้า 2) การแข่งขันของผู้ประกอบการค้า ผู้ค้าอัญมณีต้องคอยตรวจสอบข้อมูลให้รู้แหล่งเพชรพลอยใหม่ รวมถึงสอดส่องกลไกของมีจนาชีพพร้อมกับเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน 3) ผู้ประกอบการค้ากับลูกค้า ผู้ค้าอัญมณีต้องให้ความสำคัญกับลูกค้าเสมือนเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ดูแลทุกข์บำรุงสุข เป็นที่พึ่งพิงที่ดีได้ 4) ความไม่ซื่อสัตย์ของคนส่งเพชรพลอย ผู้ค้าอัญมณีต้องตรวจสอบเพชรพลอยหรือวัตถุดิบให้ตรงตามคุณภาพ ไม่ให้ถูกหลอกขายสินค้าปลอมปนเกรด 5) ผู้ประกอบการค้ากับผู้ซื้อ ผู้ค้าอัญมณีต้องพยายามสรรหาสินค้าที่ลูกค้าพึงพอใจได้ทุกรูปแบบ โดยคำนึงถึงความสุขของลูกค้าเป็นสำคัญ 6) การขายอัญมณีให้กับนักท่องเที่ยว ผู้ค้าอัญมณีต้องเรียนรู้อุปนิสัยของนักท่องเที่ยวแต่ละประเทศว่าชอบอัญมณีแบบไหน และเลือกสรรสิ่งที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบได้ตรงตามความต้องการได้เสมอ

25. ชาวพุทธกับวิกฤตศรัทธา (THE CRISIS OF FAITH AND BUDDHISTS) โดย พระครูวินัยธรชฎพรพรหม อัครธมโม (ณ น่าน) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ สรุปว่า จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ ผู้แต่งได้ตั้งชื่อเรื่องไว้น่าสนใจ ในส่วนเนื้อหาผู้แต่งคือ อาจารย์วศิน อินทสระ ได้บรรยายด้วยภาษาที่เรียบง่าย เรียงร้อยเหตุการณ์ไปตามลำดับ ทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการเรื่องราวเหตุการณ์เห็นภาพได้ชัดเจน และเข้าใจได้แจ่มชัด แสดงให้เห็นถึง ความมีอัจฉริยภาพในด้านความคิดที่ละเอียดรอบคอบเฉียบคม

ความสามารถในการจัดกระบวนการความคิดอย่างเป็นระบบของผู้แต่ง มีเทคนิคที่ชวนให้ผู้อ่าน ได้อ่านด้วยความสนใจ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ ส่วนข้อที่ควรนำมาพิจารณาของหนังสือเล่มนี้ มีเพียงเล็กน้อย ดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้น คือ ภาพบนหน้าปกของหนังสือมีการสื่อความหมายที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากภาพที่ปรากฏบนหน้าปก เป็นภาพที่ดูเป็นสัญลักษณ์เชิงนามธรรมเกินไป (รูปดอกบัวบาน) ทำให้เกิดความสับสนได้ ซึ่งไม่มีการสื่อความหมายและความเข้าใจที่ชัดเจนอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งในบริบทตามนัยสัญลักษณ์ของ “ดอกบัว” จะสื่อไปในเชิงของความเป็น “พุทธะ” แต่เมื่อนำมาประกอบใช้เป็นภาพปกของหนังสือนั้น ทำให้เกิดความสงสัยในการตีความเชิงสัญลักษณ์ว่า (รูปดอกบัวบาน) ในที่นี้นั้นจะเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับชื่อเรื่อง และจากการพิจารณาทั้งรูปภาพและชื่อเรื่อง ไม่มีการสื่อความหมายในทางธรรมอย่างชัดเจน หากหนังสือเล่มนี้ไม่มีคำว่า “วคิน อินทสระ” ผู้อ่านก็คงจะเดาไม่ออกว่าหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือธรรม โดยในทัศนะของผู้วิจารณ์อยากให้ข้อเสนอแนะในเชิงการเกริ่นถึง วลีหรือประโยคที่เชื่อมโยงการใช้คำกับภาพให้สื่อในเชิงสัญลักษณ์อย่างชัดเจน เช่น “การตื่นรู้ในหลักธรรมของชาวพุทธ” เป็นต้น ซึ่งในทัศนะของผู้วิจารณ์มีความเห็นว่า หากมีการพิมพ์ครั้งเผยแพร่ในครั้งต่อไป ควรจะได้มีการปรับปรุงในส่วนนี้ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในหนังสือเล่มนี้ให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระน่าสนใจ และเป็นประโยชน์อย่างมากต่อพุทธศาสนิกชนที่จะได้นำความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องไปใช้ให้เป็นประโยชน์กับการดำเนินชีวิตต่อไป